

Kulturarv Vikingstad

fortsätter på Internet - <http://kulturarv-vikingstad.com> 15 kr

Medlemstidning för Vikingstads Hembygdsförening Nr 4 2002

Ordföranden har ordet:

Nationaldagen

Det var med stor tillfredsställelse som vi kunde konstatera att så många som ett hundratal personer kom till hembygdsgården för att fira nationaldagen tillsammans med oss. Detta trots att vi hade konkurrens från både skolavslutning och nationaldagsfirande i TV med kunglig närvaro.

Efter nationaldagsfirandet var det så dags att inviga vårt nya utställningsrum med möbler som vi fått efter vår mångårige medlem Östen Allert som avled 1999.

Detta rum är inrett med möbler och föremål från i huvudsak 40- och 50-talen. En period som vi har förstått inte är så många hembygdsföreningar som kan visa upp miljöer ifrån.

Utflykten till Ulrika

Föreningens utflykt till Ulrika lockade fler personer än vi hade vågat hoppas på. Totalt var vi 29 personer som lördagen den 1 juni samlades på hembygdsgården för att samåka till Ulrika.

Vid Ulrika hembygdsgård mötte vår guide, Ulrikas starke man, Bertil Andersson som med inlevelse berättade om torpet Källeryd och vilka som hade bott där.

Efter kaffe på hembygdsgården tog Bertil åter till orda och berättade och visade de helt unika samlingarna efter Einar Hannock.

Innan lunchen på Stenåkra värdshus hann vi också med att besöka Ulrika kyrka och ta del av dess historia.

När så lunchen var avnjuten var det så dags för Ulrika museum. Även här fick vi för oss berättat om museets tillblivelse och dess samlingar.

Fotografier från föreningens aktiviteter

Ett första steg att sammanställa fotografier från föreningens alla aktiviteter har tagits i och med skapandet av ett fotoalbum på hembygdsföreningens hemsida. Alla medlemmar som vill är välkomna att lämna in foton till oss för publicering här. I dagsläget finns här fotografier från Nationaldagen 2002 och Utflykten till Ulrika.

Sommarens öppethållande

Våra lördagar under sommaren som vi har haft öppet har i år varit flitigare besökt än någonsin. Vi ser det som ett bevis på att satsningen på lördagsöppet har varit uppskattad. Hjälp gärna till att sprida i vänkretsen att vår hembygdsgård har lördagsöppet från mitten av juni till mitten av augusti varje år.

Bankebergs Mellangård nära att rivas

Visste Du att Bankebergs Mellangård i mitten av 1970-talet av Linköpings kommun var föreslagen att rivas? Från Arne Asplunder har vi fått ett par urklipp ur ÖC från 1975 som härmed återges.

Kent

Förslag om planläggning av Bankeberg framlagt

När det gäller planläggningen av Bankeberg 11:139 i Vikingstad – för församlingshem och kvartersgård/fritidshem – har fastighetskontoret nu beslutat hur det hela bör genomföras.

Kontoret vill bl.a. att byggnaderna på Mellangården rivs för att ge plats för församlingshemmet och att Västergårdens mangårdsbyggnad även i fortsättningen får disponeras av Vikingstad scoutkår, dock under förutsättning att byggnaderna rustas upp så den uppfyller kraven ur brandskydds- och hälsovårdssynpunkt.

Och om Västergårdens flygelbyggnad sägs att bostadslägenheten som är inrymd i flygelbyggnaden, inte uppfyller kraven enligt bostadssaneringslagen om lägsta godtagbara standard. Kontoret ställer sig tveksam till upprustning och fortsatt förvaltning av bostadslägenheten. Därför föreslås att byggnaden upplåtes till Vikingstads hembygdsförening där dess samlingar kan inrymmas.

En uthusbyggnad föreslås bli riven. Det bör därvid undersökas om marken kan avstyckas som villatomt. En renovering av Mellangårdens huvudbyggnad så att den kan användas som föreningslokaler eller liknande ställer sig alltför kostsamt, menar kontoret och föreslår att samtliga byggnader på Mellangården rivs för att ge plats för församlingshem. Den byggnad som inrymmer affärs- och bostadshus bör rivas, likaså förrådsbyggnaden intill denna.

När det gäller Tingshusplanen 2:1 föreslår kontoret att fastigheten säljes. I likhet med försäljningen av Sjögestads Gästgivaregård i Vreta Kloster bör köparen förbinda sig att vid

upprustningen av fastigheten samråda med landsantikvarien. Innan fastigheten säljs bör det emellertid undersökas om marken i framtiden behöver tas i anspråk för vägbyggnad.

Ur ÖC 1975-01-13

Planläggningen av Bankeberg.

Fastighetsnämnden beslöt på onsdagen – efter ett studiebesök på platsen – att ytterligare utreda planläggningen av Bankeberg 11:139 i Vikingstad. På området planeras ett församlingshem och kvartersgård/fritidshem. En arbetsgrupp fick i uppdrag att titta närmare på ärendet.

Ur ÖC 1975-01-30

Från Hans Slycke har vi fått en hexameter som beskriver en olycksalig händelse i slutet av 1600-talet. Hur Swen Arfwesson i Bankebergs Backgård blev vådaskjuten och vilka konsekvenser det fick.

Swen Arfwessons död 1679

Kommo för Rätten vid Bankebergs
tingstad nu bröderna trenne,
Nämligen Arfwe och Jon uti Slyckan
samt Börjel i Smedstorp
Klageligt mälande hurusom faderen
deras, den gamble
Aktade dannemannen Swen uti
Bankeberg, känd utav alla,
Landbo på Landshövding Conrad von
Gyllenstiren´s hemman i byen
Blivit av våda i benet beskjuten och
därefter Döder.
Anklagad ståndar nu Ryttaren Mårten
Oluffsson Rytting
Sventjänar´ här för vår krögare Johan
på Gästgivargården.

Mårten en morgon gick ut för att skjuta
de skråniga kråkor
För att om möjligt få nattro för sig och
sin herre att sova.
Karbinen, laddad med tvenne små
passliga kulor, han förde.
Såg han vid Backgårn, Swen Arfeses
hemman, en flock utav fåglar
ätandes på ett kadaver. Men just som
han höjer karbinen
anfalles han utav hemmanets vakthund
med flere dess likar.
Tvingad av nöd att mot hopen sig värja
han skjuter den värste.
Kommer ur stugan den Salige
Arfwessons sonkvinna Karin;

Finner sin hund ligga döder på tunet och
kallar sin svärfar.
Ut kommer Gubben med eldgaffel
väpnad och svärjande gormar
Löpandes hotfullt mot Mårten, som åter
karbinen har laddat;
Hanen desslikes var spänd och han
ropte till Gubben att stanna:
"Gå icke hit ty jag skjuter" men Gubben
då slog med sitt eldjärn
träffar karbinen, som därvid av slaget
blev sänkt emot knäet.
Sålunda föll sig att skottet gick av emot
Salige Gubben.
In ovan knäet och rätt genom benet de
kulorna rände.

Illa det tog och han lades förutan all
tövan i sängen.
Strax efter denna olyckliga händelse
budade Mårten
genast den bäste av Linköpings gode
barberare, känd såsom
knivvan och händig men även med iglar
och salvor förfaren.
Kommen den stormila vägen till byen
barberaren mente,
Bättre det vore att Gubben blev förd in
till staden att vårdas.
Krögaren Johan sig erbjöd att
framskaffa hästar till färden.
Swen med sin smärta och svullnad dock
vägrade skaka på vägen.

Mårten i nöd med officerare sina med
brådska besökte
Ryttästar Scheding, Majoren Hr
Aspenström, Löjtnanten Sabel
Alla av wälboret stånd; och han bad
dem om hjälp till att söka
Fredlig förlikning med Swen o hans
söner; strax kom de samman
hemma hos Gubben med sönerna alla
samt godmän från byen.
Blev ock förlikte den 4:de Aprilis med
hand och mund: att
Swen för sin smärta och värk måtte
Trettio Daler bekomma,
Allt uti Kopparmynt. Genast majoren gav
Femton på handen.

Så blev ock skrivet och noga beseglat
med närvara vittnen.
Namn eller bomärken knappt hade
torkat när länsman och drängen
kommo att Mårten med handjärn beslå
och i fängelse föra.
Kort efter detta av röta och sårfeber
Gubben blev döder.
Vid capellandens i Vikingstad, Petrus
Olai Lothigi
Sista besök hos Swen Arfwesson
yttersta dagen för´ döden
-Signe hans själ! – sa Gubben sig ej
hysa agg emot någon;
jämväl han vidstod till fullo den goda
förlikningen vunnen.

Märkligt i målet är här att notera, hur
målsägar´n själv, till
Dödstunden närmad, hörs vädja att
Rätten må ryttarn förskona.
Gubbens tre söner jämväl inför Rätten
nu talar för Mårten;
Faller med denne till bönen, "att honom
nu måtte förlåtas."
Mårten i slottskällar´ns fuktiga håla ock
ödmjukast ber att
Såsom tillförne få följa kamraterna sina,
som hava
Just dessa dagar fått order om uppbrott
vårt rike att tjäna.

Allt haver nu Rätten nu noga betänkt
och här slutligt summerat:
"Sant är att Swen efter ryttarens
öfwervåld Döder har blivit.
Men, medan Mårten i Gode mäns
närvaro, innan han dödde
Bjudit Förljknig och Sönerna samma
Förljknig ha biträdt
Dertill ock redan det halfwa beloppet på
handen bekommit;
Ty, anser Rätten Capitelet 16 i
Sååramålsbalken,
'Sååra med Willia' wara det rum, som
kan komma ifråga.
Hwilket med Underdån Ödmjukhet
Högloflig Kongelig Giötha
Hofrätten hermed till pröfning och
fastställan foogligen lemnas."

Ett 'Nota Bene' desslikes blev tillagt på
slutet, som lyder:
"Berättas Ryttaren Mårten Oluffsson
Rytting allt sedan han
Sventienar' blef, warit stilla och
sachtmodig av sigh och heller
Aldrig på någon förgrijpit sigh; aldrig har
klagomål varit."

*Hovrätten dock haver Bankeberg fjärran
men Lagboken nära:
Dömd bliver Mårten, den arme, att livet
sitt mista i galgen.
Ligga de båda nu, Sven liksom Mårten,
Vid Vikingstads kyrka,
offret och skytten, rätt nära varandra,
men var sidan muren.
Visst är att säga: De kulorna tvenne de
dödade Båda!*

Hans Slycke